

1998, ՀՈՒՆԻՍ Բ, ԹԻՒ 12 (32)

ԲՐԻՍՏՈՒՆԵԱՅ
ԱՅԱՍՏԱՆ

ՍԱՅՐ ԱԹՈՐ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱՅԻ ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՄԶԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԵՐԿԶԱԼԱԹԱԹԵՐԸ

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷԶՄԻԱՆՆԻ ԿՐՈՆԱԿԱՆ, ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ, ԼՐԱՏՎԱԿԱՆ ԵՐԿՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆ.
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԵՒ
ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱԳՈՒՄԱՐ
(«ՏԱԹԵՒ» ՏԱՐԵԳԻՐՔՐ)

tΩ 1-2

ԼՈՒՐԵՐ ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՌԻՑ ԵՒ
ԹԵՄԵՐԻՑ

12 3

ԳՈՒԳԱՐԱՑ ԹԵՄԻ ԱՆՑՅԱԼՆ
ՈՒ ՆԵՐԿԱՆ

4

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔ ԵՒ
ԱՂՈԹՔ

tΩ 5

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ ԵՒ
ԲԱՐԻ ԱՆՈՒՆ

62 6

Ս. ԳՐԻԳՈՐԸ ԵՒ ՕՐԹՈԴՈՔՍ
ԵԿԵՂԵՑԻՆ

tΩ 7

ԴԱՍ ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

٤٨ ٨

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ ԱՌԱՋԻՆԻ
ԽՈՍՔԸ ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ
ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻ ՓԱԿՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

15 Յունիս, 1998
Նիս Եւրֆ

Միրելի Տեսուչ Հայր Սուրբ,
Ուսուցչական կազմի հոգեւորական եւ աշխարհական անդամներ,

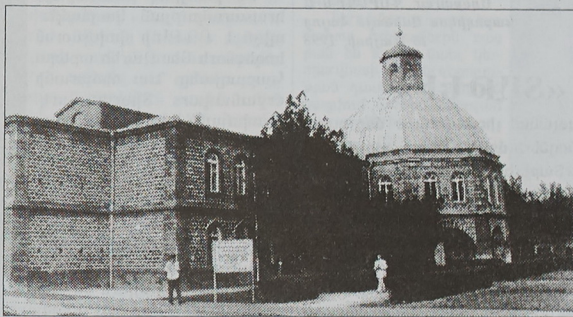
Մղասաւորք բանին Աստուծոյ
 և դորութեան հայոց,
 և քանկագին սանունք
 Գեորգեան Հոգեւոր Անճարա-
 ւոր
 Ս. Էջմիածին

Սիսա իր առաջինն է հասել 1997/1998 կրթական տարեշրջանի Գեղոթեան Հոգեւոր Եւնեմարում: Այս տարի կրկնում են գգում իմն այն հոգեկից մընորոշից. ուր տեղեւորում է ամեն տարի տշշա-նաւարտութան հանդէպ աշի-րով: Բայց Նիլ Եորի այս ժխ-րամայն Բաղադում եւ լսում են ձեր ձայները, ձեր տեղեկագիրները, ձեր առատատնորիները, եր-գերը, ողործները, ու հայկական աւնից մանն ջիւնջ հեղում են իմ տակացիներ:

Նախ փառք և գոհորինք եմ
սալիկ Քարծրայլի և Աննալայի
մեծ Աստծոմ, որ կարելի դա-
րեց մեզ բոլորիս համար այս դո-
րացական արեւելաբան առաջի
կանտով և ւստն ու բարոյ ար-
դիւնաբերութեամբ: Երբևէ ոյի-
շնոյաւման, որ մեր կեանքի և գոր-
ծի արարչը Ի՛նքն է՝ Աստուծ, և
աղօթքը մեր հաղորդակցութեան
կապով է՝ Նրա հայրախմբւոյ սի-
րոյն և իղօգնութեան հետ:

Հնահաւորում են Տեսող Հայր Սուրբին, սպայութեան, ոստիկան կազմի անդամներին, դասօժնէութեանը, բարերարներուն, ուրիշ յիշիկ չխնայեցին անցնող սարսափ քննադատութեան մոտակայի արդիւններն ձեռք բերելու համար: Եւ հաստատւ են, որ ամենահազարկէ գործը մարդկային կեանքում, դաստիարակութեան գործն է քննարդողական եւ քննիմաստողական մակարդակների վրայ:

Յանկանում եմ, որ երբ այժմ
ամառային արձակուրդն է սկի-
սում, այն չդառնայ ուսումնա-
կան աշխատանքից անջատման

առիք: Աճականդի ժամանակ
 ես յաճախ մարդիկ ես առել
 ինճախաստրեան եւ արիս ի
 բնի իրենց եւ յաշոտրիւններ եւ
 ձեռք բերում գիտութեան եւ զար
 զացման բնագաւառներում:

Աղօթում եմ, որ Աստուած Իս-
 Բնորհները առատորեն հեղու ձե-
 րովորի վրայ: Շնորհները ստանա-
 լը մի բան է: Շնորհները «արժա-
 ծելը» Ս. Պողոս Առաքելայի բա-
 րով՝ ուրիշ բան է:

Թող Աստուծու ամենախեղ Աչքը
 և ամենազոր Աչքը հովանի և
 դաշադյան լինեն ձեր բոլորի և
 մեր հոգեւոր սան և օճախի՝
 Գեորգեան Հոգեւոր Դեմարանի
 և Մայր Աթոռի վրայ։

Հայրական սիրոյ ջերմ
ողջունիւ եւ օրհնութեամբ
Աղօթարար

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՍԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ

Հունիսի 18-ին Գեորգյան հոգե-
ւոր ծննդաբանի հանդիսությամբ
դպիկոմոն Տեղի ունեցավ 1997
98թ. ուսումնական տարվա փակ
ման արարողությունը՝ Մայր Աթո-
սւ. Էջմիածնի դիվանագետ Տ. Ներ-
սե արեւելիկությունը Պոզադապյան
նախագահությանը:

Հանդիսությունը ներկա էին Մայր Աթոռի միաբանները, Գեորգյան հոգևոր ծեմարանի դասախոսները ողջ ռուսամոլորությունը, ինչպես նաև բազմաթիվ հյուրեր: «Հայր մերի» հեռու. ավանդույթի համաձայն, հնչեցին Հայաստանի Հանրապետության հիմնելու և Հոգևոր ծեմարանի փայլերը՝ ղեկավարությամբ Ռ. Շարաթյանի:

Հանդիսության մասնակիցներին
օրհնության խոսք էր հղել Ն. Ս. Ս.
Ս. Տ. Գաբեգին Ա Ամենայն Հայոց
Կաթողիկոսը: Վեհապառ Հայրապե-
տի խոսքն ընթերցեց ձեմարանի
փոխսեփական հոգեւորնորհ Տ. Բաբկեն
աթղ. Սալթիկյան:

Գեուդայան հոգեուր ծննարանի
սարեկան հաշվետվությամ ամփոփ
կայացածմեր հաճոյն եկալ տե-
սուլ հոգեուրհ Տ. Յայկազուն Տ.
վարդապետն արարալմը ճակն մեր-
կայացնելոլ վերաբաղկած Գեու-
րան հոգեուր ծննարանոլ սա-
րեկալքից ի վեր կասարածմ աշխա-
տանմեր ու վերակալիումները, կր-
թօթալի ու վերակալիումնոյնը ընդա-
նակելու ծրագրերը, ինչոյն ճատե-
րալն իրականացմամ ուղիները
Յայր տարն ի մանամալիկ մեծը.
«1997-98 թթ. Տարեալըն Գեու-
րան հոգեուր ծննարանի մասմն»

թյան մեջ ամուսնալուի է մնալու, ուր ինքենի 80 արի այս շենի հոգեւոր իմաստով դասարի մնալուց ետ վերջաւան վերադարձելի իր տերին: 80 արի ետ դարձալ այս ևս ուսուցիչ լցվում է հայ արաւակներէ երգեցողութիւնով, ինչուեա Կոմիտասի ժամանակ էլ հայ հոգեւոր օրակա-նութիւն արձագանքներով, ինչուեա էր Գարեգին Յովսէփյանցի, Չորեք-յանի, Գալուստ Տր-Ար-Յայանի եւ մրանս սերնդակիներէ ժամանակ:

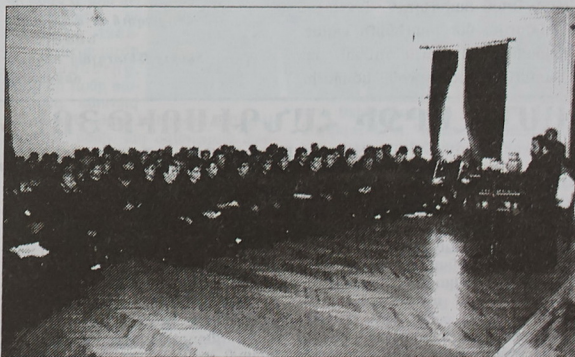
Լույս եւ խումկ նրանց հիւսա-
կին՝ բոլոր շնույններին, դասախոս-
ներին, որոնք աշխատեցին դժվարին
դայմաններում վառ դաիել Լուսա-
վորչի կանթերը:

Իզուր չէր, որ 1997թ. սեպտեմբերի 18-ին հայ Պետականության ավագանին, համալսարանական եւ

ապաղեմիական գիտնականների ընտրմին եկել էին ներկա լինելու այս հաստատության վերաբացման հանդիշտությանը: Նրանք եկել էին հարգելու Գեորգյան ձեմարանի ընտրափորձի ներկայացուցչին՝ իհարկե միաթղթով մասն մասն հաջողություններն այս նոր սերնդին:

Այս ամենը դարավորեցնում է մեզ՝ Տեղաբնակ, դասախոսական կազմին, ինչպես նաեւ ուսանողությանը: Տա Աստված, որ մենք բոլորս էլ արժանի հետնորդները լինենք Գեորգյան Ճեմարանի այն փառավոր սերնդի:

Վեհափառ Հայրադեսն ինչդես
նախկինում, այս օրի եւս գլխավո-
րեց դասախոսական կազմը: Մեր
խորին շնորհակալությունը Նորին
Արքեպիսկոպոսին, որ հակառակ իր մտազ-

բաղ աշխատանքին, որից անողորմությունը ներեց, աշխատեց իր դասեր առաջ քանի մեծ սիրով և հոգատարությամբ: Այս սիրո արտահայտությունն է իր օրհնության խոսքը, որ ուղղվել է մեզ: Կաղոթեմ ես. Սրբության արարվիմանն և ռուսափոյսը վերադարձին ի Սայր Աթոռ:

Ուսումնական տարուն ծեմարանում հոգեւոր բարձրագույն կրթությունը տրւում էր 10-ամյա պարսեպ կլերիկ 6-րդ դասարան: Ինչպէս Մախորդ արքեիւրհին, այս ուսումնական տարում եւսման նպատակով խաղաղութիւնը գլխավորում էր հոգեւորականները եւ աշխարհականները կազմված դասախոսական կազմը: Այնուհետեւ տեսուի հայ տուրք իր խոսքը եզրափակելով հետեւյալով. «Վերս աշխարհ տեսն եմ առաջ ժամէ մեր աշխարհը»:

ՏԱՄԱՆԵՐ՝ ԽՈՒՅ ՈՒՆՆԱԾՎՈԼ ԴՐԱՆՑ
ԸՆՈՐԻՎ ԶԱՆԻՐ ԵԿԵՂԵՑՈՆ ԿԱՐ-
ՉԱՊԱԿ, ՆՎԻՐՅԱԼ ԵՒ ՈՍՏՈՒՄԱՏԵՆՑ
ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆՆԵՐ: ՏԵՐ, ՉԻՅԱ Ի ԲՈՅՈՑ
ԲԵՉ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵՄ»:

Յուրահասուկ ուսադրության արժանացավ ավարտական լսարանի սան Վազգեն կիսասարկավազ Զեսարյանի երախիի խոսքը ողջ ուսանողության անունից՝ ուղղված ներկաներին եւ մասնավորապես Ճեմարանակից կրսեր եղբայրներին.

«Շենարանից հեռանալուց առաջ ուզում եմ վստահեցնել ձեզ, որ միևնույնը է, մենք մեզապես ձեր հանդեպ սաեծելու եմ մեր եղբայրական սերը եւ ուր էլ որ լինենք, մեզապես մեր հոգու մեջ դրախելու եմ ձեզ հետ անցկացրած շենարանական օրերի լավագույն հուշերը:

30160 12 2

«ՏԱԹԵԻԻ» ԾՆՆԴԵԱՆ
ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ

Հիմունքների ամենախոր գագաթնակետի վրա հայտնված սիրով ողջունում ենք «ՏԱԶԵԻԻ»-ի լույս ընծայումը: Գերզեան հոգեւոր ծննդաբանի հոգեմատուր կեանքի ղաթակերն է այն եւ միանգամայն այդ կեանքի կազմաւորման յառաջատուական ընթացիկ գոյառման եւ խմորման օժտիլը:

Ճեմարանի սաների գործն է այն, նրանց կարողությունների, հմտությունների, գրական, ուսումնասիրական ջանքերի, վաղժողութեան կրթական վառարանը: Եւ որդէս կայծիկին ենք բնական է, որ լապտաւորման ընթացիկ բնորոշ գիծերով է բնութագրուում: Մենք հոգեւին գոհունակ ենք, որ մեր սաները, նրանք, ովքեր յաջաբաւում են Աստծուն, մեր եկեղեցուն, մշակոյթին եւ ժողովրդին ու հայրենիքին ծառայելու, փորձում են գիրի սէ ծառայել իրենց յաջաբաւութիւնը օրդելու եւ օգտակար:

Հայոց Գիրը Հայց. եկեղեցու
ստեղծագործութիւնն է՝ Ս. Մեսրոպի
աշխերուն մէջ աստուածային լուսա-
գիծ տեսիլով կերպարուրած: Հա-
յոց առաջին մասեանը եղաւ Ս.
Գիրը: Գիրը անբաժան մաս դար-
ձաւ եւ մնաց հայ հոգեւորականի
առաւելութեան:

Սենժ ցանկանում են, որ Գեորգեան ծեծարանի սանեթը Գրիշի առաջալայնել լինեն: Մեր ժողովուրդը ասել է. «Խօսքը կը բռչի, Գրիշը կը մնայ»): Գիրի ծառայութիւնն ազնուական է, որովհետեւ Գիրշ ծառայում է ծամաբոսութեան եւ Բարիին: Բարձրագոյն աստիճանի բժշկանքութեամբ գործածելու է այդ Գիրշը, անխալ, վայելելու, ճշգրիտ եւ բազմաթիւ:

Մնամք հայրական սիրով եւ օրհ-
նութեամբ,

Աղօթարար՝ ԳԱՐԵԳԻՆ Ա
Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց
18 Մայիսի, 1998

ԲԱՐԻ ԵՐԹ, «ՏԱԹԵԻ»

Ինչդեռ առաջին անգամ, այսօր էլ մանկական առաջին բառը մի անբացատրելի հրազ է: Նույնիսկ հրազ է մի՞թե գրել արահայայելու եւ փոխանցելու իրողությունը:

Ս. Էջմիածնի սարածումն էր, որ Ս. Մետրոդ Մսացոյը իմանէ առաջին իայկական դպրոցը 405-406թթ., հայ մանուկներ ազաւին անգամ կարողացան իրենց մօտեն արահայայել աստվածասուր գերուի:

Հայ եկեղեցական նշանակում է համակ նվիրում հայ գրին, այդ են վկայում մեր բազմահազար ծեռագրերը՝ ոսկեդարից մինչև այսօր։

Վարդապետ-ուսուցիչ լինելու համար անհրաժեշտ է հմել, փորձել ուսանել երկար տարիներ։

Հոգեւոր ճեմարանի հարկի սակ
70-ական թվականներին փորձվեց
թեւ սալ «Տաթեփին», սակայն ժա-
մանակն ու ղայմանները թույլ չս-
վեցին նրան ճախրելու:

Այսօրվա մեր հայրենիքի ազատ
 դայանաներում հույս ունենք, որ
 «Տաթևն» ազատորեն կձախրի,

կալանա՝ լիցքավորված մեր ուսա-
նողների միջի եւ հոգու թռիչքներից:
«Տաթևի»» նդաճակն է քաջալերել
մեր ուսանողներին գրավոր, գեղե-
ցիկ, սահուն հայերենով եւ կոռ-
կառուցվածով արճահայճելու ի-
րենց միջի:

հարանված իրենց առաջին ֆա-
երից՝ աղազայում աշխատակցեն
«Էմիանին» կամ առանձին գր-
երով ձփսացեն մեք կրոնական
գրականության խողան անդա-
սանր:

Մեր որդիական ընդհակադրությունը զարեգին Ա կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց, որ միջոց իր ուժադրության շնչոհմունք էր դասակարգելով հոգեւոր ծննդաւորը, իսկ «Տաթևի» դարազայում, ոչ միայն զորավիճ կանգնեց այս գաղափարին, այլեւ փառաբանեց եւ ոգեւոյնց մեր ուսանողներին աշխատելու և ստեղծագործելու:

Հայկազուն Ժ. Վարդապետ
ՆԱԶԱՐԵԱՆ
Տեսուչ Գեորգյան հոգեւոր
ճեմարանի

«ՀՀում աճի ամենախոր գլխավորը է հայրական անչափելի սիրով ողջունում են «Տաքեի» լոյս ընծայում: Գերզան հոգեւոր ճնշմանի հոգեմատուր կեանքի ողջան են ալ...» Վեհափառ Տր Գարեգին Առաջինի պաշտօնի խոսքերով է բացատրել «Տաքե» լոյսանաբանախրական հանդէսի ծննդոյան վկայագիրը:

Հրճվանքի նման զգացումով կիսամակվի նաև ճեմարանական մսփի այս ընձյուղների հեճ ծանոթացող յուրաքանչյուր ընթերցող:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնում հրասարակված ուսանողական այս շարեգիրքը իր մեջ ամփոփում է 1996-97 ուսարվա «հոգեմտավոր հունձք»:

Իր բնույթով ուռյալ այս հրապարակաբան կազմակերպիչն է ՀԳՔԿ-ի փոխգործնող եղբեւորի Տեր Ջահի արեղեալ Կաթալյանը։ Նա ճնմարանի Եղանակաբան Տիգրան արկ. Գափոյիկի հետ ընտել, դաստէլ եւ խմբագրել է ներկայացվող նյութեր։ Դրանց ընտրությունը եւ հաջորդականությունը արդեն խլկ գրավոր են ընթերցողին։ Իրենց գիտականաւորական նյութերով ժողովաւորաւր ընթերցողներէ տեսնելով

մտնա լախքիվզառ ուղիքավա-
ծման առաջինի Բայլերն են անոն,
որոճք խոստանոնն են աղյսզա
գիսակա գոնահաղոյչ մակա
հալ: Եվ քնիտաղոյն Գեո-
ղյան ճնմարանի դասնորյան
վերաբերյալ, դասավանդող իղե-
վանդակն ու ալթարիի մնավո-
րականների մալին, ինչոյնն ճան
հնոտաիլ սաների գիսակա
սեղծագործությունների առաջին
մաղոջական սարեգիւրն է այս.
որին կանաչ ճանաղարհ է մաղ-
թուն ուսումնական աղյ հասա-
նորյան սեուլ Տեր Հայկաղուն
Ը. վրդ. Նպարյանը իր «Բարի
երբ, Տաթև» մուսիք խոսում:

Սահակ-Մեսրոպյան ժամանակներից սկիզբ առնող Էջմիածնի հոգևոր դպրոցի երկարածիզ ու արգասավոր դասնության համառոտակի ակնարկին հաջորդում են եկեղեցական-սոս-

վածաբանական, ընդհանրական եկեղեցու հոգեւոր հայրերի ճառերի ու փառզննքի քաղմանական, լեզվաբանական, բարոյակրթական եւ այլ բնույթի նյութեր:

Եկեղեցական-ասվածաբանական բաժնում նախ յոտովի ներկայացված է Ա լսարանի սան Գոռ Գրիգորյանի Հայ Եկե-

դիցու ընդհանուր ժողովների վերաբերյալ նրոք՝ ըստ Շնորհի արևելա։ Գաղութային համադաստիայան աշխատախոս։ Այնուհետև ընդհանրական եկեղեցու լղասնոյն ինչ ուսանելի դրվագներ են արարողան Ձ յաւրանի տան Աղան արկ. Տոնիկյանի կողմից։ Իրենեսու Լուգոնեանցու «Յոյց առաքելական հարգութեան» երկի սասլաւարաւնոյրան մեկնոյրալը հանդես է եկել Ե յարանից Արշիշ։ Այլաւալան։

Հաջորդ բաժնում ընթերցողը կարող է ծանոթանալ Հովհան Ոսկեբերանի ճառին՝ ասված Բաբելոնից առաջ (քարգանձություն): Արևմտյան արև. Խաչատրյանի: Սուրբ Գրիգոր Տաթևացու «Հմանակ հասրոց» հիմք է հանդիսացել Վահան արև. Զուհյանի:

րյանի համար՝ օտարադերձ
«Վանա դասարանին» ուսան-
լի նյութը: Բանասերների համա-
առանձնակի հետաքրքրություն
կառող է ներկայացնել Տիգրան
սրկ. Գալադյանի՝ Գրիգոր Տաթե-
ւազու երկերի նորակազմություն-
ների բառադիպակակ վերնոժո-
րությունը: Դեմարահան մեծօրյա
կենսագրության ամբողջա-
կամ Պաշտեղան ամփոփված է
«Ժամանակագրություն» գլ-
խում, ուր լուսանկարների ու
դիկցյությունների ուսանվում է
ներկայացվող դասարան տե-
ղի ունեցած հյուրընկալու-
թյունների ու հանդիսություն-
ների մասին:

Ուրախալի է, որ մեր Եկեղեցու նորամուտ տղասավորները դորդոսմեն են կասարում մեր մշակույթի ու հոգեւոր մեքի շեմարաններում:

Ժողովաձուն արժեւորվում է ոչ միայն նման հայրենի ետք՝ տեսական գիտելիքներ հաղորդելով, այլև՝ ազգային ինքնագիտակցություն ու արժանապատվություն, հայրենասիրական գացությունների օտեր վառ դրսիելով: Գ յարամի սան Արթուր Կարադեյանի՝ հայոց թագավոր Արսեսն Առաքինին վերադերող դրսնական նյութերը ասվածի վկայություններ են: Հայրենասիրական էլ եկելեցասիրական գացությունների գվածի են նմարանականներ Սամվել Ժորոյանի, Գետրո Հարությունյանի ներկայցված բանաստեղծություններ:

Միայն գիտելիքների հասա-
սուն դուրսը ունեցող հոգևորա-
կանին կիսաշողովի բիսպոսներն ալմա-
կալախի ու լույսի արմատները գո-
րեղացնել մեծ ժողովրդի այն հաս-
վածի հոգում, որը խախտախում
է օտարամոյծ հոսանքների բա-
վիղներում: Այս ժողովածուն ժա-
մանակի դրանաճնշիչ ծնված
ենց այդ լույսն է, որը քնելով ի-
րենց ուժերի ծաղկումն այսրդող հո-
գինքն ու մեկերից՝ կարող է ճե-
մարից համարադարիի ուղեմեծ
հանդիսանալ:

ՀԱՅԿԱՆՈՒԸ ՄԵՍՐՈՊԵՍՆ

**ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ
ՀՈԳԵՒՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆՈՒՄ**

Իսկ այս դրանի մարդուն եմ
 ձեզ, որ դուք բարձր իշտողություն
 ետով կարողանա՞ իսկ ձեր ա-
 ռաքիկա ուսումնական արեթաւն-
 երեւ Աստծ կամով մի գեղեցիկ
 որ արեւանաւ ավարական այս
 դրանի»:

Ավանդույթի համաձայն՝ ծնա-
րանի լավագույն ուսանողներին
հանձնվեցին խրատուսական մրցա-
նակներ գերաճնորի Տեր Նսրեստ ար-
եմիսկոպոս Պոպապետյանի եւ գե-
րաճնորի Տեր Շահե արեմիսկոպոս
Աճեմյանի կողմից՝ ուսման մեջ ցու-
ցաբերաճ առաջադիմությամ եւ օրի-
նակելի վարքի համար:

Ձեկույցներն ընդմիջվում էին ուսանողների եւ երգչախմբի ելույթներով:

Հանդիսություն ավարտին Տ. Ներսե արեցու, Պողոտայական օրհնեց ծննդաճանի անդերին նրանց զուգաժամեղ լինել Հայ Առաքելական Եկեղեցու առժամի պտտապոլմոմեր։

«Այս հարկի սակ գնվում են, առաջին անգամ լինելով, որոշեաւանկերի հանդեսի մասնակիցներ, մեկով թույլում են դեղի անցալը, կոմիտաս վարդապետ, Գաբրիել կաթողիկոս Հովսեփյանց, Գրետի 2 Չո-

Ելանյան կաթողիկոս, Օրմանյան, որ այսօր դասավանդել է մի քանի քուր լուսավոր և լուսավոր դեմքեր, որոնք անցել են այս վայրից, մի անգամ են Երանց հեռ մեմօլ հաղորդության մեջ են մեմօմ, մեր արեւել հոգեւոր յայտնաբերում են, երանյանում, որովհետեւ Երանց էին իմիւր դնողը այս հոգեւոր ուսումնական հաստատություն, որ 80 ասի գերության քրքանին մեջ անցանցելուց հետո նորից ազատագրել, լույսի առջեւ նորից դր դնողը ազատ: Ռեյտ այս սարհերը, որոնք ազատագրական սարհներ եղան այս հաստատության համար, նաեւ օգտատր դարձան հայ դասական, սովորական հայ հաստատության, աւանդական համար, քայք Եմբը, որ լառողվել է մի վեհ նմաստի հատար, վերսին այդ վեհ նմաստիկին լակվ ծառայելու:

Մենք եղանակ ենք, որ կյանքի հովուորդն այնտիսի կերտով փոխվեց, որ կարողացանք մեր իրեանքին եւ երազներին հասնել, ազատւանք եւ անկախության շնորհիւ մեր ձեռքն առանք արահետողւթան: Եւ այս եւ համարուն եմ մեծագույն շնորհանակց, հայ ժողովրդի հոգու շարժութան եւ հասկացողութան.

որ հայ ժողովուրդը կարողացավ իր կորցրած հոգեւոր արժեքները վերազնեւ, իր անկախութեամբ հեծ, իր ազատութեամբ հեծ, իր իմաստութեամբ ծանփել: Եւ սա բաւ կարեւոր է մեր կյանքին համար, որովհետեւ հայ ժողովուրդը անցյալ դարավերջից եւ այս դարի առաջինի քառորդից սկսւոյ՝ այնքան արյուն քալեց, որ կարծեցիկ արյունախմբ է եղած: Բայց փառք մեծ օստիս Աստուծո, որ արյունախմբ չեմ եղած, հայ հոգին փյունիկի զեւն ի մոխիրից վերահն օժնեց, ոտի կանգնեց եւ սեր դրածով իր հողին, իր ձեւակոյթին, իր հոգեւոր արժեքներին, իր ականդութեան, եւ ամեն ինչ, որ հայտնութեան նկարագրին հարկ էր, այս բոլորը վերահն ստացաւ:

Հանդիսությունն ավարտվեց Պաղատան և Տեռուհական աղոթքներով:

Արարաւս աղ. ԳԱՓՈՅԱՆ.

ԳԵՒՈՐԳՅԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ՃԵՄԱՐԱՆԻ
ՌԻՍԱՆՈՂՈՒԹՅԱՆ 1997-98 ՌԻՏԱՐԿԱ
ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ԼՍԱՐԱՆԻ ՑՈՒՅԱԿ

1. Այվազյան Սիրֆի	նոսրակիր 1974	Բ. Ասադցիս
2. Ավեսիսյան Մամիկոն	նոսրակիր 1975	Բ. Երեան
3. Ավեսիսյան Նուրայր	նոսրակիր 1974	Բ. Երեան
4. Արքենյան Արսակ	սարկավազ 1975	Բ. Էջմիածին
5. Բաղումյան Վարդան	նոսրակիր 1975	Բ. Վեդի
6. Եղիազարյան Տիգրան	նոսրակիր 1977	Բ. Էջմիածին
7. Խաչատրյան Հրաչյա	սարկավազ 1975	Բ. Էջմիածին
8. Խաչատրյան Հրայր	նոսրակիր 1974	Բ. Սեւան
9. Կիրակոսյան Սամվել	նոսրակիր 1975	Բ. Էջմիածին
10. Հայրադեյսյան Արթուր	սարկավազ 1976	Բ. Սանկս Պետերբուրգ
11. Հովհաննիսյան Մուշեղ	նոսրակիր 1970	Բ. Երեան
12. Ղազարյան Աոս	նոսրակիր 1973	Բ. Էջմիածին
13. Ղալաչյան Մամոնկ	նոսրակիր 1976	Բ. Երեան
14. Ղազարյան Սահակ	նոսրակիր 1974	Բ. Էջմիածին
15. Ղազարյան Վիգեն	նոսրակիր 1975	Բ. Էջմիածին
16. Նալչաջյան Արա	նոսրակիր 1969	Բ. Երեան
17. Քեսադյան Վազգեն	նոսրակիր 1976	Բ. Էջմիածին
18. Օհանյան Ռոբերտ	նոսրակիր 1974	Բ. Մարաս

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՈՒԽՏԱԳՆԱՅՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԼԵՒՈՆ Ե ԹԱԳԱՒՈՐԸ

**ՈՒԽՏԱՎԱՅՐ՝
«ԴԱԴ ՄԵԼԻՔ»**

1700-ամեակի ռեխազմացու-
թեանց յայտարարմէ 1998-ին ա-
ռիք ռոյքի ռեւենանայ այցելելու
Յրանաւ եւ փարգեւանաւ Երզնան
մէջ ուխտ օրեր ունենալ թէ՛ հա-
յոց Յովհաննէս Միշիշէ եկեղե-
ւոյ մէջ, թէ՛ Յրանաւ-Հայաստան
կապողն գտնալ այժմի ժողով-
նի թէ՛ Բերի Էրմանմասնոյ եկե-
ղեցին, Բիթրիքի Մ. Գրիգոր եւ
ռոյնկոյորի ճգնարանը եւ այլն:
Այս բոլորի կարգին, ընտանաւ
նր ռոյքի շնորհիւ մամենէ նա-
մանու «Ֆրանսապալ» Կրիիքոյ
Էւոն եւ (Էւոն 2) վերջին բազա-
նորը, որուն տաղանթաւորին փայ-
տաւել աւարտողութիւնն այժմ
ռոյքի ունենալ 15 օգոստոսին:

Այս առթիվ կարգ սը սեղեկութիւններ եւ տղաւորութիւններ կը ներկայացնենք, որոնք, վստահ ենք, ունին իրենց շահեկանութիւնը:

29 նոյեմբեր 1393-ին, Փարիզի հեղահանացող վաճառի մեջ կոտորածի վնասվածքներ կր կանխելու համար իսկառաջ լիարժեքի բազմաթիվ տարագիր Լեոնե և Լուսինեանք, եւ իրենց դաստիարակն հեղհանք, կը բազմութեամբ արքայական վրաս դաստիարակուի եւ յետ անոր կը միանաւ Իրանաստի բազմաթիւներուն եւ իշխանագլուխներուն:

«Լեւոն Ե Եփեսացիի մարդ մըն էր»,- լոյսի շանն են ժամանակակիցները: Մէկ ուրբաթով ծայ. ան կը հարստորդ գրականութեան Լեւոն մեծագործներու զանդ, եւ 1374 թ. աշորիին, Բանք մը սասնակէ հոգով եւ գեթ զաշտագողի կը մտնէ Սրբ. Գալուստիէ հոստը յոյժացած դէսքերան մը վրայ: Բայց Սրբ. այս հասնելուն իսկ քճամասնիկները ծայր տնիքի դնէ: Ազգայնական զանգունքը յոյզն եւ չորեք այս արհաւ. ինքն ալ տնիքի ետ առիթ տուաւ, որ այս անսիրելութիւնը շեւտնէ. երբ որ ուղեք դարաշրջէր, որ մէկ Բաղդադ վարածուն մղեմն

բանն մայրաքաղաքին Մայր սուրբի մեջ բազումը օծողի լափքն Ժնովի էր աղայ դարձելով օծող ասանայ՝ այս անգամն հայոց Պարոն կաթողիկոսն 14 սեպտեմբեր 1374 թ.: Լեւոն է 31 տարեկան էր և իբրեյն II ամիս էր ճակատագրով խաղով 1375 թ. Ասպ Ուրբաթը Սիսի Բաղրայի բանալիներն ընկնոցն սննդով զօրեղն ներկայացնողներուն էր աղայ տարվալ ցառ Հայդոյ, Կահիբէ ու գրեթէ կախաւոր վիճակով աղբեղանալու տարի: 1383 թ. խորհրդարան անձ մը Յովիաննէս Կառնի, ու իր խոնարհ Երանիկայի եր. Բարսեղապետիցս, հաւասարմն մտերմութեամբ Կառնիցայի բազումը Յովիաննէս Ա-ի շնորհած փրկագինն ապաշէլ զինք եզդիոսական գերութեանն էր նստով փախցնել խաղալիս:

Լեւոն է իր աստիճակաւ
էլեանքի մնացած սարքներուն մէ-
ծածանակներուն գաւառգորդ ա-
րաւանն ունալ էլեանք մը վարե-
լախախառն ալ եղաւ. երկէ երեւ-
այցեկէնք միւս ժամանակով ալ
հարստեան ընդունելուքեան: Ան-
ք մը իրեն քուտեց Մարտիկ հաղ-
ք մը իր քշակալով եւ յայտարար
վարդաւալ հաղալով: Արմինի
վարդաններն հիւս քշեցաւ ամեն
որէն եւ օր մըն ալ մեծ դաշխնե-
րով մտօք գործեց Սանն Երգօ դ-
մոյնդոստակ իբրեւ Արեւելոց
վառ քաւառ: Յետոյ գնաց Ֆրան-
սիս եւ Վարդիք մտօնիլ իբրեւ հա-
րասեկից արալ, մայրաքաղաքի
ընթերունդ ողորմեանցաւ Կարդո-
նալ քաւառի կողմէ, ու որոք քու-
մըն ալ յայտնացուց իրեն: Ժամ-
անակ մը Լեւոն է աշխատեց ճո-
ղաւարդաբիլի մը կազմակերպե-
լալ ալ յոյսակալով աշխատեցաւ
Անգլիոյ Ռիպորդ Գ Լոյմմալի
եւ Ֆրանսիոյ Կարդոն է քաւառ-
ները հասցնել, այն ինքաւոր յոյ-
սալ եւ ու ալ քաւառներուն հա-
տըքնելն օգտաւոր իմ միշտ յալ-

Եւ յիսի կարենար ձեռք գցել
կորսնգուգած գահր:

Լեւոն Ե-ի յայտերը ի դերն ելան եւ կարճ ժամանակ մը յետոյ՝ Տէր Երեմիայի, մահապառնիքի հրահրանքի եւ թաղանթի կտրուելու մասին Գառնիի մէջ:

Անձն մը իր յարիւնեական բռն-
ըր հաւաքալար ալ մնաց, բայց յորս
դարեւ յեղալ Ժրանեական յեղա-
լիւիւթորինը զինկ ալ խոտկեց, իր
զեղեցիկ յուշադրմարանը ող-
նեցեալ, ոտքերնը ցրեցան, եւ
սարիւնը յեղալ եւ, որ սաղաւմախ-
քը գտնեցաւ եւ Ժրանեալի ալ
բազում ուրեմու եւ բազմոյնեմու
ոտքերուն եւ սաղաւմախներու
հետ բռնեցաւ Փարիսի հիւսիսը
Մեծ Դերինի Լիքայարանին մէջ
գտնուողներ: Հինգ ալ այնչեղ եւ
աղջ սաղաւմախը, որ լաւ ոնանց
Լեւոն եւ դպարասեղ տաւալ եւ իր
իւկ եկնդանութեան:

Անցեալ դարու վերջերուն Փարիզի հայերը տնտեսաբար քիչ էին ամեն լոյսներէի 29-ին այցելել Լեոնէ Ե-ի սաղաւարտարհին եւ հոգեհամբաւեան զաւսժն մասնացան՝ եւ այնտեղ: Ի վերջոյ հայոց բազաւորն Ե եղած, եւ քիչ ժամսի չէին զգար մեր հայրենակիցները տեսնելով, որ իրենց բազաւորը կը հանգիւրջ բոլոր Լուիսներուն եւ Զաւլերուն միջեւ:

Մեր ընթերցողներուն ծանոթ ալ տիեի զլլայ. որ Լեւոն Ե-ի ատանաւարին այցելած են Խրիմեան Հայրիկը եւ Կիլիկիոյ Սահակ Բ Խաղայեան կաթողիկոսը:

1964-ին Բանի մը ամուսան ուսանողական կենսի մը համար աշտիքի անգամ Փարիզ եկած էին: Կաթնի ուսանողական տուն մը Մարի վերին մեջ, ուր ե ողջա-հարա Ժանօթացայ քնանտացի լուսանկարի մը Լիսիան վերջի-ին հետ: Այս լուսանկարի սիկնը ողջաշտի մը Մարիկ անունով աւանդած հայտնի մը: Մարիկ ինքի

Կարծախարհի և ինձման վերազատ-
 իր հայտնիքները, իր մանուկ օրերը ե-
 ռ օրն ուլ առաջարկեց ինձի, որ
 մտախիթ երթամ Մեծ Դեճի այց մե-
 ջայու Լեռնի Մեն: Գալիքից, գալիք
 Բայց Մարիկ չեստաւ եւ լացաւ: Ին-
 մանկութեան օրերն արթնք տղա-
 տրութիւններ զայնիւ եւ Մարիկ զե-
 ղեցիկ եւ շեղ դարձարան մը կը
 յիշէր փոխան այս փոխարին-
 րամարին: Եւ արժուող քառա. «Իշ-
 ճուկ կազարանն մանկ շինէ եմ
 նր. դժբախտ քազարանի գերեզմա-
 նը...»: Այս ճախարհադաշտի ին-
 մնաց մտքի մէջ երկա՛ր-երկա՛ր ա-
 ճինք: Հինս ալ, երբ եր Լեռնս ա-
 ցնիլ այդ օրուան լուսակարոն ու կը
 փայտեն Մարիկը, իր անուիւրեւ
 վարդաշաղկ եւ կը յիշեն Մարիկը:
 Աստուած հոգին լուսատւ: Հանի-
 քա՛նի հայտնիքներ այդպէս արդե-
 ցան...

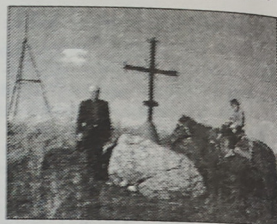
Հիմա գրեթե 35 տարիներ ան-
ցեր են իմ առաջին այցելութենե-
ր, բայց ինչպես ռուս-ռուսերու, ինծի
համար Ալեքսն Ե կը մնայ խոր-
հրդանշանը մեր կորսնցուցած ռե-
սուրսներն եւ կորսնցուցած ցանկա-
լին Կիլիկիոյ:

1993-ին Փարիզի մէջ նշուեցաւ
Լեւոն Ե-ի մահուան 600-ամեակը:
Նիւ Եօրքի մէջ կազմակերպեցին
գիսաժողով մը՝ նոյն առիթով: Եւ
այդ թուականին էր որ Փարիզի

Մտքոնի Ռիբլիոյ տրահին մէջ
Լլոյ Մութաֆեան կազմակերպեց
ցուցահանդէս մը: 28 հոկտեմբերին
ցուցահանդէսի բացման ներկայ
էին Հայաստանի եւ Ֆրանսայի
հանրաժողովարարներ ճախազա-
հեր եւ Կիլիկիոյ հայոց կաթողի-
կոսը՝ այն օրերուն Գարեգին Բն:

Հիմա դեղի Հայաստան մեր ուխտի ճամբուն բարեւ մը դիտի լստեմ Լեւոն Ե-ին եւ իր մէջէն Կիլիկիոյ հայոց բազաւորութեան հայոց լոսանութեան ալ զժեղ դրաւագին, եւ ալաւ ողջունեմ մոր Հայաստանը:

Մեսրոպ արքեպիսկոպոս ԱՇՈՒՄՆ

Խմբագրությունը մե եկել Գրիգոր Վաղանու գլուխից մի սարեց այլ մարտեր գտալու: Ինքն լեռնագրի Դպր Սելիխ ռուսականի համար մեծ խնայ է զառատասե, յեղարեկ, որոնքին ամեն անգամ այս զգալաթը բարձրացող ռուսական իմանալ, որ խախն է գրավոր: Բերել է Լաւաւ առուրական հաւանող գրված ռուսականը՝ «Խաչիկ թագը գլխից Դպր Սելիխ, կանգուն մե միջ», ու մի լուսնաբեր Դպր Սելիխի խաչիկ մոտ, թուան հեծ: Խորհրդանշական զգասել է ինքն գլխաւը համանա զգաս, որոնք «Խաչիկ գինըլը», թողնին կեցել (հեղիկ արդական գնացող), ու խալը զախաղամ այս տոնիմ, այս իողին ու այս ժողովրդին: Այստեց են ասել, «Խաչը սիրուն է գրավոր»:

ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅՈՑ ՄԵԶ

Սկիզբը՝ «Զրիստոնեայ
Հայաստան», թիվ 29-31

Արեւմտյան Հայաստանի կրթական հաստատությունները հիշատակելիս հարկ է ընել 1887 թ. Կաբուլում հիմնված Սամաաթյան վարժարանի մասին։ Այն հայ դպրոցից անկախ էր կարելու օգնականների մեկնելը, եւ դա շնորհիվ հիմնադրի ղեկավարացի մեծահարուստ Արշիշ Սամաաթյանի։ Ամենօրե քննադասանելով մյուս հայ դպրարհների ու նրանց ազգանվեր գործը հարկ էր առանձնացնել Սամաաթյանին, որովհետեւ նա առաջինի մեծահարուստն էր, ու դպրոցներն եւ վարժարաններ է հիմնում բուն հայ եղող վրա։ Ինչ խոսք, ավելի դյուրին էր ազգանվեր ձեռնարկումներ իրականացնել ամփոփվող ցանկացած ուրիշ երկրի իշխանությունների հետ. սակայն ոչ ծախքից։ Սակայն Սամաաթյանը մեծ քանակ էր եւսնող ճեղքերի հաշվառելու այդ դիվարտությունները եւ դա արեց հայոցի մասվարական Կարաոնե եղանակի աչակցությամբ։ Վերջինս տուսական կառավարության բարձրաստիճան դասուն էր եւ իսկական ղեկավար գաղտնի խորհրդական էր օգտգործնող Ռուսաստանի ու այլ երկրների դիվանագիտական օրչանակներում ունեցած իր կապերը իրականացրել Սամաաթյանի մոտքերը։ Ու եթե էա լինելիս Սամաաթյանները եւ ինքն թաւաբործությամբ զորացնելիս բուն հայկական հողը հավանաբար, հայությունն ուրիշ օակասագիր կունենար։

[illegible]

Ավելի ուշ, Բան Կ. Պոլսում, ա-
րեւելահայերի մասով կեցե՞րն
«Թիֆլիսում, ստեղծվում են մի ար-
քայադավանական կազմակերպու-
թյուններ: 1881թ. ստեղծվում է
«Թիֆլիսի հայոց հրաժարական
կան ընկերությունը», իսկ 1882 ին-
քանակում է օրոգորվում «Թիֆլի-
սի հայոց ընկերությունը»:
1881 թ. այսինքն ինքնակազմ
«Կովկասի հայոց բարեգործական ընկե-
րությունը», որն աս սկզբնական
կազմութայնության ղեկ է լուսա-
վարում: Գործում էր Կովկասում
և Արեւմտյան Հայաստանի գա-
ղափարներով, մասնագործելու ունե-
ված հայապաշտ բոլոր վարչերն
Կովկասի փոխարան արգելի

այդ կանոնադրությունը ընկերության գործունեությունը սահմանափակելով միայն Կովկասով: ԿՀԲԸ-ն մրցակազմի օժանդակությամբ էր ցույց սալիս հայ մասկոտիկաներին, ուսուցիչներին, որբերին, արհմեղին, աղետհիացու ժառանգներին, գաղթականներին, բուսականիտուն Ռուսաստանի եւ Եվրոպայի համալսարաններին, Ներ-մախարակ դպրոցին, Կեմբրիջի ճեմարանի կարիքավոր ուսանողներին: Ընկերության հրատարակած գրքեր, ամսվոր դասագրքերը նույնպես չեն ազգային զարգնելու գաղափարներ: Ընկերությունը բեղունավոր գործունեություն ունեցավ նաեւ Մոսկոյի համալսարանի իսկական լուսարժեքի սարկներին: Երկուցից փերկված հայ գաղթականներին օգնելու նույնպակով ընկերության կից ստեղծվեց կոմիտե, որն ըստ կարողության՝ նրանց աղասան էր սալիս, աղսիտովուն սնունդով բացում դպրոցներ, որբանոցներ, դեղատներ, իվկանդանոցներ, գաղթական գերեղների փախգանալու: ԿՀԲԸ-ն իր միջոցներով օգնել է Թիֆլիսի բարեկարգմանը նաեւ օսարագգի կարիքավորներին:

1906թ. Կախիրեւմ, Պողոս Նուբարի նախկինՄոնթեպալ, Եփրատիսիայ երեւելիների եւ մասկով-րականների համախմբմանը տեղավորեց Հայկական բարեգոր-ծական ընդհանուր միութիւնը ու-րը նորաստեղծ ուներ ժողովրդին կա-ղելու ոյաւորեմանակ հոռիք, գո-րախիլ կանգնելու հայ մականլի-քին, օժանդակելու կրթական գոր-ծին, նույնատեղի հայ ժողովրդի սփեռանակը մասկուր եւ բարուր

կան զարգացմանը: Սակայն Եղևորից հետո միաբյուրեղ մասնաթիվիսց իր գործակերտը: Օգնություն հասավ կոստանդնուֆի փախվածներին՝ ստեղծելով ծնունդներ, որբանոցներ, դպրոցներ, առհեսականներ և նմանօրինակ այլ հասաստություններ: ՀՀԲՄ-ն առաջին օրվանից գործակից էրավ հայերենի վերելիին: Կառուցելով ավաններ ու բուժարաններ, նյութաղես ստատեց Երեսանի ղեկավան համալսարանին: Միաբյուրեղայտօրվա գլխավոր մտահոգությունը սփյուռնահայությունը կրքավան գործն է: Այն յուտօրինակ կրքավան նախարարություն է առեղեղում: Ուրեղ ակից Բան 22 փաղարան և նյութական աղակցություն է ցույց տալիս հայությունը հայակական դպրոցներ: ՀՀԲՄ-ն աղախակի ամենախոռուր բարեգործական կաղակերտությունն է:

1910թ. Հայ հեղափոխական գործիչները Երևանից Երասխա գետի մոտ, Մայրոշյան, միացնելով ԱՄՆ-ն ուն գլուխը ունեցող ազգային ազատագրական դաշինքի մարտիկներին, նրանց ինժեներներին օգնելու նպատակով սեղծելով միմյանց խմբերը, հիմնեց «Կարմիր խաչ» կազմակերպությունը՝ հերե որդակակիր ՀՀԻ բարեփակյան գործունեության: Այսօր գործող «Հայ օգնության միությունը» «Կարմիր խաչ»-ը ժամանակակիռ է: Այն իր 88 սարկներէ բաղկացնական, կրթական, առողջապահական ու հասարակական գործունեությունը մեծ ծախսալարներն ունի իսկ փոքր

փոխ առաջ։ Այսօր Միությունի ա
մենախուճ բարեգործական
կազմակերպությունները «Հա
օգնության միությունը» եւ «Հայ
կական բարեգործական քնիա
նութի միությունը», իրենց մասնա
ժողովներ ունեն Հայաստանում եւ
իրենց մասնակցությունն են քն
ինում նա առի կարհներին։

Այս հոդվածի տահմաններ
հիսարավորություն չեն թախա
բողջական կտրուկ ներկայացն
լու հայոց բարեգործության մյս
նությունը, ուր կարիք ունի խոս
ել յարջ մատուցասիրության:
Վասնզով բարեգործության մյս
նությունը հիսարավորություն կու
նենանք ճանաչելու հայ բարեա
րների, որոնց կյանքի ե միխի
կան գործերի նկատմամբ առաջա
ցող հասնվորներն ու հիացուր
վողխացվուրն է ճանել այն ազգին
որ Օնել է այս մյսվանցին մարդ
կանց: Հիսրվի, ազգային հիս
սրոյան արժանի անձինք էլ
նրանք, ովքեր ճարչներցեցին իս
ծարվիլ աշխարհի վարանցու
հասույրներից ու իրենց ինչն ու
իրավը վերաՕեցին եղուրն ե ազ
գային անկուրուս արժեքներ:
Շեյուր ե ճանաչելու նրանց՝ Օնել
մե հարգալիք սուրբ կիսասուցն
նրանց հիսասսկին, ե մեր նուր
յա բարեարներ, Պեզցյաններ:
Սանասարյաններ, Մանբաու
րների ոգով ներեցվալ, կարուր
կին բարեգործության անկուրու
ներ՝ իսկական բարեգործության
նր հիմնվուրն է պիւր ե գուրուր
յան վրա:

Անանիս ԱՍՏՅԱՆ
Ե. Չարենցի անվան գրականության
և արվեստի թանգարան

ալակը խորհմանը վարդ վար, օրս
 արվավ՝ Բարխուսությունը, Չաղոր
 դությունը և արքայապետները: Մյուս
 դասերին ներկայ են բազմաթիվ
 տեսարաններ՝ Յին և Նոր Կապա
 ռաների բնամանրով:

Եկեղեցու արևմտյան դասին
 երկու արվով Լուսավարական և 16
 որվա՝ Ս. Գրիգոր Լուսավարչի ան
 քաններ և բարոյական գործու
 ներույթյան դասներով, ինչպիսի
 ճառե երկու տեսարան՝ Ս. Յորիպի
 մեծ և նրա լեկտրոնիկների կյան
 քից: Պատկերներից մյ բանիստ
 տեղ և գեղե հայոց առաջին իրիստ
 նյա բազմվոր Տրդատի դասերը
 եկեղեցու հյուսիսային դասին
 դասերով և Գրիգոր Լուսավարչի
 տեսիլի: Փաստորեն, այս ուղևան
 կարը Չալասանում իրիստներու
 քյան հարսանման դասմունքի ա
 րալի մասին հնադրյուն գեղանկար
 յական մեկնաբանությունը և: Որմ
 անակարի դասակարգում և տեղե
 ծողները նդասակ են ունեցել փա
 ռաբանեցու Չալասանում իրիստ
 ներույթյան հաստատում և ազա
 յին դասմունքյան այդ որվա
 կայացել որոշե ու կարելոր իրա
 դարձություն համարիստենական
 դասմունքյան մեջ:

Կարեն ՄԱՍԻՏԻՍՅԱՆ

ԲԱՐԵՊԱՇՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Էքզիաժին» անսարգում (աղբիլ. 98) Տ. Միխայել ծ. վրդ. Աջադաշտյանի առաջաբանով եւ Արհիմն Պաղայանի ռուսերենից կատարված թարգմանությամբ հրադարակված է Ժնեւի եփսոփոդոս Յրանցիկոս ղը Սալի (1567-1622) «Ողեցույց բարեպաւս կյանի» ուսագրով աշխատությունից մի հատված։ Մեր ընթերցողին այս հեկարհիբ գործի մասին ձաւակ տալու նմանակով բաղվածաբար ներկայացնում եմ մի քանի հատված։

Նկարչները կանացի դի-
մանկարներ կերտեյին
մրանց հաճախ մանցնեցում են
իրենց սիրելի էակներին: Այդպես
լուսարթ քարտեպատյան մասին
կարծիք են կազմում ղեկավարվե-
լով սեփական երեակայայրքա-
յա զգացմունքներով: Նա, ով առա-
վել էր կարտուներ է դաժիք, հաճա-
կում է, որ դաշեկտորայրքուն է մա-
րդուն քարտեպատ դարձնում: Ինչ
հոգ, որ մարդու սիրթ շարունակում
մնայ անմարտ: Մեկ ուրիշ
իրեն քարտեպատ է համարում, որո-
վեսե երկար աղոթքներ է ընթե-
րում, քնեի դրանից հետև քնդա-
րվում է սառ անդամների է հար-
ունների հետ: Ետդող մայրասա-
կակ ողորոնքայուն է ասիյա աղա-
ներին, քայց զորկ է եկողքայունից
է իի ներում քեմաներներին: Ընդ-
համարայե քոյրդ այս մարդիկ հա-
մարվում են քարտեպատ, ասակա-
մատեր, քայց իրականում հեռու են
այդդոյիսին լինեմոյ:

քաղցում շատեր հալկանառում էին դասառարարականով, որ այնտեղ քուրդն ամենհա՛ն է, որ այն երկրի քուրդիչներն մաղապկերեն են (ԹՎ. ԺԿ., 33-34)։ Երբևէ Սյրիելի քարե-նով, նույն ձեռով է աշխարհի մարդիկ են վարվում նրանց հետ, ովքեր մտադրվում են քրքրապա բարեպա-տապառն ճանապարհով վախճցնե-լով, քե բարեպառն մաղկանց դեմ-ներն պիտի մտայ ին լիմուն, իհասմ է քալածոս, որ բարեպատառնաքառն հետևաճմով ձեռավորվում է մկա-մաթոճն է անճանկի քնմպորո-թյուն։ Են ինկյուն Հնտուն է Բաղե-նի էլն առարկում ազգակիցներին՝ վստահեցնելով, որ Ալկեսայք երկրի չախաճաճց լավն է, են նրան իրա-նապր ուրայտություն է երանություն կերել (ԹՎ., ԺԿ., 7-8), լույնդուն է Մուր ձոգին բոլոր արքեր է Տրոյք քերանով (Մաթ., ԺԸ., 28-30) վկա-յում է, որ բարեպառն կյանքն իկա-նապի է են երչանիկ։

ցած կնոջ բարեղաճճության դրսևորումները: Բացի դրանից, այն դիտարկվում է, որ համայնքի անհատականության մեծ մասը համարվում է անապահով, որի պատճառով համայնքի անհատականության մեծ մասը համարվում է անապահով, որի պատճառով համայնքի անհատականության մեծ մասը համարվում է անապահով:

Մաքրագործումն աստիճանաբար է ընթանում, ինչպես եւ ֆիզիկական ու հոգեւոր ինկվանդրոքումն զայն աղայհանողն ձևադրի ասնդողոյի վրայի հրեշտակներն թեափում են, բայց չեն թոյում, այլ քարաճանու են իջնում են աստիճաններով: Այն հոգին, որ քարաճանու է մեղսայի կյանքի վայլալից ղեղի քարեղաջես կյանք, նման է աբալույսի, որ բռնկելով արեւելումն ոչ թե միանգամայն է ցրու գիւերկա մքնաւոր, այլ հետզհետ:

Մի փոքրիկ սուսը, դասարկաբանությունը, ավելորդությունները վարժում, խոսում, սովորություններում, հագուստի, զվարճության մեջ,- ահա այն հոգեւոր սարդուխայրը, որի մեջ խճճւման են մեր ժողովուրդները:

Նայենք մեզուներին: Նրանք
ծաղկից վերցրած կծու
հյութը վերածում են մեղրի, ինչը
նրանց յուրահասկություն է: Ո՛վ
աշխարհի մարդիկ... Իրադես շատ
դառն է ուայաբան ինքդ եեզ հես,
բայց ի վերջո այդ դառնությունը
վերածվում է փաղցուրտյան եւ մխի-
բարություն:

Շահարն ազկելի հանճելի
հասն է ակայի քերտասա
դոյտդոյներն ու մեղծուն չափից
ազկելի հասած մըրելի ստո հանը:
Բարեպաշտություն հասն հոգեդ
Փարա լիմը: Այն քերտասցուն
է Բանճալներնի սաստկությունը
ու միլիարդայություն լցնուն: Այն վե-
րացնուն է աղբուսների քրտնոյու-
նուն ու հարուսներնի սնապարծու-
րությունը, անսեպածի վիասությունը
ու դասվարժանի սեծամությունը,
մեծնալության մասնավոր թյուր-
ությունն ու լայն հասարակության
հես գործակցողի ցրվածությունը,
լեռնացունն է ցուրճ ձնուսներն ու գո-
լացունն շոգ անախը:

Քրոսական աշխարհն ւսեղծելի Աստված յուրահանդարտի հրամայեց ողորպեթէ «խրեանսկին համադրաստական» Ծննդ. (Մ. 11): Աստված անկեպարտ՝ ի բիբանայաները՝ եկեղեցու կենդանի բույուերը, առաստանս քարեղբայրացոյսան ողորպներով, յորահանդարտը քսի ի ոմակաթոյմունքի ա կոչանք: Բոլորովին այլ են ագլիկականի, արհեստավորի, ծառայի, թխմանի, այրու, օրհուդի, ամուսնի,

Գրեմ է մեր գրադպրոցի խորքը: Մենք մեծ դիպի սանն կերտ ջանքներ դնում որոճմել, ազատվել, ինչպես մեղսներն են ձգտում դուրս առալ պիկիկական քաղաքացայից: Բայց եթե մենք կաշոյում ենք մեր քնու-քնոներից եւ բոլոյ ենք ճալի, որ մահմ գրալի ենք միքթ, եւ նույնիսկ դառնոյանում եւ քազմադաս-կում ենք մահմ, աղաւ ճաւ ռոսոճ նկատելի կաշանք, ք ինչպէս է հոգեւոր կաշմի մեղքը հեզգիտե ցա-մանում, եւ մեր հոգոյ փերակը մնում բոնմալորված եւ դաշալ:

Կան մարդկային այնուիսի
հավերժություն, որոնք իրական
նում բնական են ամեն մարդու
համար և նկղ իմաստով մեղք չեն
համարվում, բայց դիտվում են որ-
դեն քննություններ: Օրինակ՝ խառ-
քայան և անցյալի համար աշխա-
տելու հակումը: Ոմանք բնականից
քեթեամիս են, մյուսները՝ մաշկ,
սուրճեմեր՝ քարեկանց, մի մասը չի
համարում մայլ կալածիմներ: Շատ
հիշ են քննություններից ամեննեղի
գործ մարդիկ: Մարմն, անեան,
կարող է դաշխարել քննություն-
ների դեմ, ուրդել են նույնիսկ բո-
լորովին ազատվել մրանցից, եւ
դոլում են, բարեկամ, որ այդ ա-
նեղի անհրաժեշտ է: Չէ՞ որ մարդիկ
գտել են դաշը նուրբ քաղցրացնա-
լու ձևը: Ուրեմն, ինչն՝ մեր պիտ
հավանածություններից չիակադրեմ
լավում:

«ԷՋՄԻԱԾԻՆ», 1998, ԱՊՐԻԼ

Մայր Աթոռի դաշնակա
«Էջմիածին» ամսագրի հերթա-
կան՝ աղբիլի համարը սկսվում է
Ամենայն Հայոց կաթողիկոս
Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գաբրիել Ա-ի՝ Ս. Հու-
րության տոնի առիթով գրված հայ-
ադաշնական դաշգամով, այնու-
հետեւ տնվախոսական խմբա-
րական է, որին հաջորդում են
դաշնակական լրատվական մյու-
սեր. Ս. Հաւորության տոնի կաղա-
կությունը՝ փոխանակված հե-
ռագրերի և նամակների ցանկը,
Գաբրիել Ա կաթողիկոսի խոս-
քի նորոգիս նախագահ Ռ. Քո-
չարյանի երդում արարողության
առիթով, Տեղեկատվություն՝ Վե-
հափառ Հայրապետի՝ ՀՀ նախա-
գահին և Մայրապետին սկսած
այցելությունների մասին և այ-
լն։ Տղազրված է Մայր Աթոռի
մասով դիվանի հաղորդագրու-
թյունը Էջմիածնում Գաբրիել Ա
կաթողիկոսի գահակալության
երրորդ տարեաւրժի նեման մա-
սին և նույն առիթով՝ Մարիամ
Վարդանյանի հոդվածը՝ «Վե-
հափառ հորի՝ ւրի խոսք...»։

Համարում հրադարակված է
Վեհափառ Հայրապետի կողմից

ԿՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ՊԱՐԲԵՐԱԹԵՐԹ

երուսաղեմի հայոց դպարհարարանի դպեցնական «Վիոն» ամսագիրը (1998, հունվար-մարտ) սկզբնացնում է, որ Մրցոց Հայկոյրարք վաճմի մրքարհանքը ջանքերով էլեկէ է յոյս տեսնէ («Կանթեր») անունը կրող կրոնական նոր-դպրերաթերթը: Այն նդասակ ունի հայ հավաքայալար-րի հոգում ամբարտնելու: Հայաստանայայ Անարելական Մ. Եկեղեցու արքա-պապ ավանդներ ու հավաստիներ:

ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԵՍ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆՈՒՄ

Հայ բիստոնեական մշակույթի («Մամիկ») միությունը Մանկական գեղարվեստի դպրոցը Մ.ՄԵՍՐՈՎԻԷ ԵՒ Մ. ՄԱՀՄԱԿԻՍՆԻ առիթով կազմակերպել է նկարչական աշխատանքների ցուցահանդես։ Բացումը սեղի կունենա հուլիսի 2-ին, ժամը 15-ին Արարատյան Հայրապետական քանդակաձուլարանի սահմանում։

«Մոմիկ» միության մանկական ստեղծագործական բաժանմունքը ձեռագրորվել է 1992 ի օգոստոսին, որի հիմքի վրա երեխա ամիս անց ստեղծվել է Մանկական գեղարվեստի դպրոցը՝ Վարդան Ղուկասյանի ղեկավարությամբ։ Ներկա ցուցահանդեսը դպրոցի գործունեության յոթօրինակ համաձայնարն է։

ՍԻՐԵԼԻ՝ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ,
ԵԹԵ ՈՒԶՈՒՄ ԵՔ ԶԵՌՔ ԲԵՐԵԼ
ՀՈԳԵՒՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՒ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՆՎԵՐՆԵՐ,
ԱՅՅԵԼԵՔ ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԵՄԻ

«**ՇՈՂԱԿԱԹ**»

ԽԱՆՈՒԹ-ՍՐԱՀ՝

Երևան, Մաշտոցի և Գրիգոր Լուսավորչի
փողոցների խաչաձևով, Ս. Սարգսու լեկենտու մոտ:

սրկած շփանւաններով ու օրհնության գրով զնախասկած անձանց ցանկը, զետեղված են այլ լրասվական նյութեր:

Արմա-բանասիրական բաժնում սեղ են գտել Պիոն Հակոբյանի, Հակոբ Բյուսեյանի, Բնարիկ Տեր-Ղալպյանի, Միհրան Ղազարյանի, Նազիկ Հարությունյանի, Ասեփան Ասեփանյանցի եւ այլոց հողվածները, ինչդեհանաե քարգմանական եւ այլ նութեր:

ԺԱՄԱՆՔ
ԺԱՄԱՆՔ
ԺԱՄԱՆՔ
ԺԱՄԱՆՔ
ԺԱՄԱՆՔ
ԺԱՄԱՆՔ
ԺԱՄԱՆՔ

1									19			
	3			8	9		12			22		
			6						17			
							14					24
		5			11		15			20		
2	4				10			16			21	23
				7		13			18			

ԲԱՌԱՇՂԹԱ

1. Առաջին լուսնը, աշխատանքի առաջին արդյունք: 2. Լիրկական...: 3. Գեթ, որին երաշխեցին երբեմն «ծով» անունն էին աշխատում: 4. Պարբեր: 5. Ընդհանրական: 6. Օրբեյանների նախնական Սյունիում: 7. Սարգսյան: 8. Սարգսյան: 9. Գրիգոր անձնանվան բարձրագույն: 10. Առաջին ֆեդերատիվ զուգարման եղել: 11. Սեդ Ջայի գլխավոր նախնային: 12. Ջայ կին գրող Կ. Պոլսում (1841-1901): 13. Պարսկական գրող: 14. Թիֆլիսում գործած նախնային դպրոց: 15. Ղուկասյանների սոխ-նախնային: 16. Թիֆլիսի հայ գեղանկարիչ (1856-1914): 17. «Սեդ» մականունով կաթողիկոս: 18. Ֆրանսիացի նախնային գրող: 19. Ջայի հնավայր եւ գյուղ Սեւանի ափին: 20. «Լեռնախալախ»-ի հեղինակ: 21. Սարգսյանի ծննդավայր: 22. Դոնեցկի կայսր: 23. Ավան Մարգարեի մարզում: 24. Լեռնախալի դպրոցի մոտ:

ԵՆՏ ԼՐԱՑՆԵՐԻ ԴԵՐՔԻՄ ԸՆԴՈՎԱԾ ՄԻՋՆԱՏՈՂԻՄ ԿԿԱՐԳԵ ՄԱՐԶԱՆ:

ՆԱԽՈՐ ԶԱՄԱՐԻ ԽԱՉԲԱՐԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՈՐՈՐԱՐԱՅԱՆ

1. Պորթալի: 3. Եղեպատ: 5. Մանան: 7. Արկա: 8. Մարգար: 9. Խոսրովի: 11. Աղաթանգյուղ: 12. Ար: 16. Գա: 20. Վարդ: 21. Մարտիրոս: 22. Նախոր: 24. Սեդ: 26. Ռեզան:

ԶՈՐԻՋՈՒՄԱՆ

2. Ար: 3. Եր: 4. Սեդ: 6. Աղաթ: 8. Սեդ: 9. Խոսրով: 10. Արկա: 12. Մարգար: 13. Սոմալ: 14. Արսի: 17. Արսի: 18. Արսի: 19. Զոհան: 23. Արսի: 25. Արսի: 27. Սարգար: 28. Արսի: 29. Խոսրով: 30. Սիր: 31. Սո: 32. Սո: 33. Սո: